

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
valstybės kontrolieriaus
2019 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. VE-13

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽĪSTAMI

VALSTYBĖS KONTROLĖS 2019 M. VEIKLOS PLANAS

Valstybės kontrolė – Seimui atskaitinga aukščiausioji valstybinio audito institucija, kuri, įgyvendindama jai pavestus uždavinius, vienu metu vykdo aukščiausiosios audito, Europos Sąjungos investicijų audito ir fiskalinės institucijų funkcijas.

Aukščiausioji audito institucija

Finansinio (teisėtumo) auditų metu vertiname audituojamo subjekto metinių konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumą, lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą.

Veiklos auditų metu vertiname audituojamo subjekto viešojo ir vidaus administravimo veiklą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu (žr. II skyrių „Valstybinio audito programa“).

Europos Sąjungos investicijų audito institucija

Atlikdami auditus vertiname 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurtą valdymo ir kontrolės sistemą ir Europos Komisijai deklaruojamų lėšų tinkamumą (žr. III skyrių „Europos Sąjungos fondų investicijų auditai“).

Fiskalinė institucija

Vykdomė Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytą fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną (žr. IV skyrių „Išvados, vykdančios biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas“).

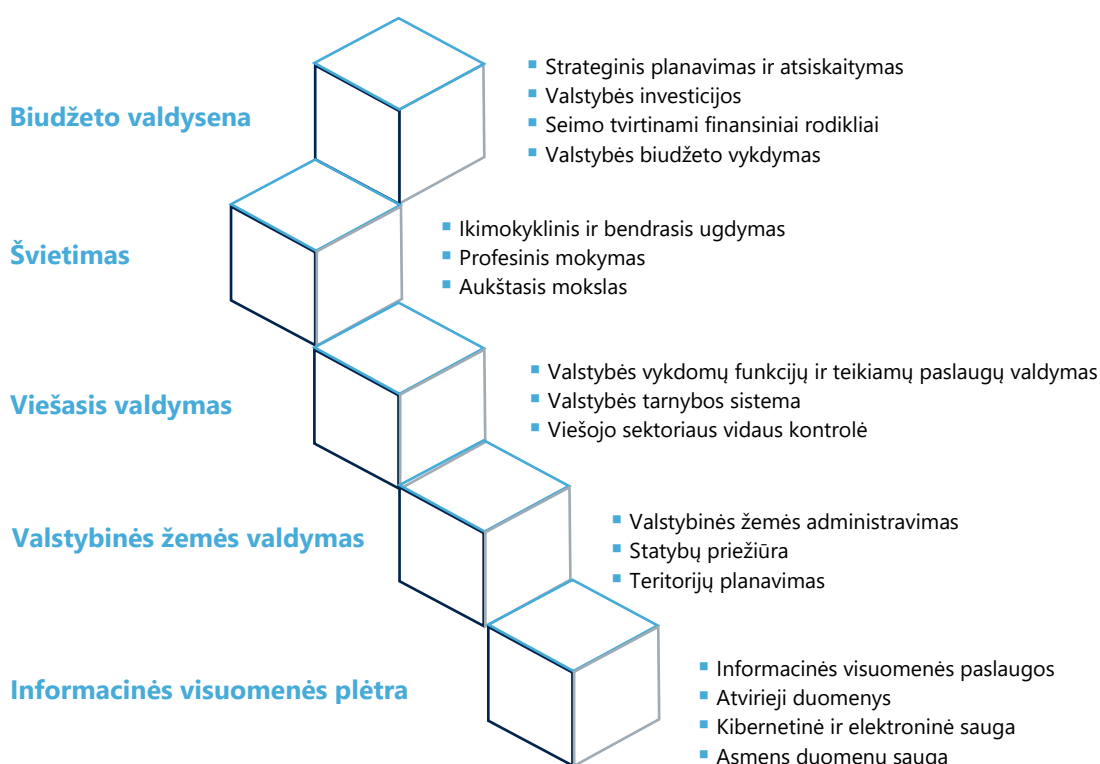
Institucijos veiklos planas sudaromas taip, kad būtų įgyvendintos visos įstatymais ir kitais teisės aktais Valstybės kontrolei pavestos funkcijos bei apimtos rizikingiausios viešojo sektoriaus veiklos sritys. Valstybiniai auditai į programą įtraukiami atsižvelgus į jų svarbą valstybės strateginių tikslų, rodiklių pasiekimui, įvertinus rizikos mastą valdomų lėšų ir turto dydžiui, išgirdus Seimo komitetų ir kitų viešojo sektoriaus institucijų, nevyriausybinių organizacijų stebimas problemas, atsižvelgus į rizikos aktualumą ir galimybę ją išnagrinėti, pasitelkus profesinį vertinimą. Daugiausia dėmesio skiriama klausimams, kurie aktualūs didelei daliai visuomenės ir susiję su įsisenėjusiomis, sisteminėmis viešojo sektoriaus problemomis. Išsprendus jas, teigiamas poveikis būtų juntamas ne vienoje viešojo sektoriaus srityje, pokyčius pajustų visi šalies gyventojai.

I. SKYRIUS

PRIORITETINĖS VEIKLOS SRITYS

Įvertinę ankstesniais metais sukauptas žinias ir patirtį apie Lietuvos viešojo sektoriaus problematiką, išanalizavę plėtros kryptis ir pasiektus rodiklius, tarptautinių organizacijų Lietuvai teikiamas rekomendacijas, tęsiame 2018 m. pasirinktų penkių prioritetinių veiklos sričių analizę atlikdami valstybinius auditus, vykdydami atliktų auditų rekomendacijų stebėseną ir inicijuodami viešas diskusijas, konferencijas. Bendradarbiaudami su Konkurencijos taryba, Generaline prokuratūra, Specialiųjų tyrimų, Finansinių nusikaltimų tyrimo, Viešųjų pirkimų tarnybomis, kitomis nevyriausybinio ir viešojo sektoriaus institucijomis, akademinė bendruomene, kartu stebime rizikas ir siekiame pokyčių šiose veiklos srityse.

Aukščiausiosios audito institucijos prioritetinės veiklos sritys 2019 m.

Savo veiklą vykdomė planingai, tačiau suprantame, kad viešajame sektoriuje visada vyksta pokyčiai, kurie gali lemti neteisėto ir neefektyvaus valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo rizikų atsiradimą. Esame pasiruošę peržiūrėti institucijos veiklos planą ir, įvertinę problemos svarbą, jos mastą, įtaką strateginiams valstybės siekiams, tarptautiniams įsipareigojimams, papildyti ar koreguoti patvirtintus darbus, kad būtų pasiektas didžiausias teigiamas ir veiksmingas poveikis valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai, į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui.

Siekdami iš anksto reaguoti į gaunamus signalus, norime atkreipti dėmesį į kitas sritis, kuriose vyksta reikšmingų pokyčių, o netinkamas jų valdymas gali turėti neigiamų pasekmių ateityje:

- **Mokyklų aprūpinimas ugdymo priemonėmis.** 2017–2018 m. pateikėme sistemines rekomendacijas, kaip užtikrinti gerėjančią ugdymo kokybę. Deja, rekomendacijų įgyvendinimas vėluoja, o kai kurios įgyvendinamos priešingai, nei rekomenduota. Analizuojame padėtį bendrojo ugdymo srityje ir matome, kad Lietuvoje ugdymo aplinkos ir priemonių trūkumas yra didesnis nei vidutiniškai EBPO šalyse. Taip pat didelė dalis ugdymo priemonėms skirtų lėšų buvo perskirstoma atlyginimams, taigi tiesiogiai mokinio nepasiekė.

- **Vaiko teisių apsauga ir globa.** Nuo 2018 m. liepos 1 d. pradėta vaiko teisių apsaugos sistemos reforma, taip pat iki 2020 m. turi būti įgyvendinta institucinės vaikų globos pertvarka. Šie pokyčiai vykdomi siekiant užtikrinti saugią aplinką kiekvienam vaikui augti savo šeimoje, o likusiems be tėvų globos – globėjų, įtėvių šeimoje ar šeimynoje ir gauti pagalbą bendruomenėje. Analizuojame šių procesų eigą, nes nemažėja vaikų, augančių rizikingoje aplinkoje ir globojamų institucijose, taikomos galbūt netinkamos priemonės paimant vaikus iš šeimos, o šeimoms trūksta paslaugų įveikti krizines situacijas ir sunkumus.
- **Užimtumo tarnybos veikla.** 2018 m. įvykus pertvarkai, Užimtumo tarnyba siekia efektyvaus įstaigos valdymo ir aukštos teikiamų darbo rinkos paslaugų kokybės. Stebime pokyčius, ar didinamas tarnybos paslaugų prieinamumas, užtikrinama jų kokybė bei atitiktis klientų ir darbo rinkos poreikiams, ar integravimo į darbo rinką procesai orientuojami į greitą ir tvarų įdarbinimą ir remiasi darbo rinkos analize, ar didinamas užimtumo rėmimo priemonių efektyvumas.
- **Vaistų rinkos ir farmacinės veiklos priežiūra.** Šalies sveikatos priežiūros sektoriaus išlaidų struktūroje išlaidos vaistams 1,5 karto didesnės nei ES vidurkis ir gyventojams tenka per didelė finansinė našta perkant vaistų. Analizuojame, ar diegiamos racionalaus vaistų vartojimo skatinimo priemonės, ar užtikrinamas vaistų prieinamumas gyventojams, vykdomos priemonės padeda mažinti vaistų kainas ir užtikrinti aprūpinimo vaistais tvarumą.
- **Lietuvos miškų išteklių naudojimas.** Miškai yra vienas svarbiausių Lietuvos atsinaujinančių gamtos išteklių, teikiančių naudą valstybei, visuomenei, šalies ūkiui ir žmogui, todėl, nepriklausomai nuo nuosavybės formos, jie turi būti saikingai naudojami, atkuriami ir gausinami. 2018 m. pradėta vykdyti urėdijų reforma, kurios metu vykdant valstybinių miškų valdymo konsolidaciją, VĮ Valstybinių miškų urėdija sujungė 42 šalies miškų urėdijas ir Miškotvarkos institutą. Stebime, ar vykdoma miškų valdymo reforma užtikrins tinkamai vykdomą kompleksinę miškų ūkio veiklą, apimančią miškų įveisimą, atkūrimą, priežiūrą, racionalų miškų išteklių naudojimą bei prekybą mediena.
- **Ekologinio maisto produktų kontrolė ir priežiūra.** Stebime, kaip Lietuvoje užtikrinama ekologinio maisto produktų kontrolės sistema, kad vartotojams būtų tiekiami tikrai ekologiški produktai ir kontroliuojamas visas ekologiškų produktų gamybos procesas. Temos aktualumą patvirtina ir tai, kad viena iš Europos Audito Rūmų 2019 m. prioritetinių sričių – ekologinis maistas. EAR atsirinkę šalis planuoja vertinti kontrolės sistemą, taikomą ekologinių produktų gamybai, perdirbimui, paskirstymui ir importui.
- **Lietuvos energijos turto valdymas.** Siekiant užtikrinti, kad valstybės įmonių valdomas valstybei priklausantis turtas būtų valdomas racionaliai ir į jį investuojama siekiant išlaikyti keliamus patikimumo ir saugumo reikalavimus, stebime kaip „Lietuvos energijos“ grupė valdo ir eksploatuoja svarbiausius valstybei priklausančius elektros energijos gamybos pajėgumus, užtikrinančius energijos tiekimo saugumą ir visą šalies teritoriją apimančią elektros ir dujų skirstomąjį tinklą.
- **Policijos veikla.** Policijoje nuo 2000 m. vykdoma veiklos pertvarka, 2016–2018 m. pertvarkytas viešosios ir kriminalinės policijos darbo organizavimas, po kurio pagerėjo operatyvus reagavimas į įvykius, tačiau liko nesuvaldytų rizikų dėl nusikalstamų veikų prevencijos ir jų tyrimo kokybės prastėjimo. Lietuvoje kasmet užregistruojama daugiau nusikalstamų veikų, bet policijos veikloje mažėja nusikalstamų veikų prevencijos mastas ir kokybė, ištiriama mažiau nei pusę įregistruotų nusikalstamų veikų.
- **Priimančiosios šalies paramos teikimas.** Lietuva turi teikti prekes, paslaugas ar darbus pajėgoms, kurios atvyksta dalyvauti tarptautinėse operacijose, tarptautinėse karinėse pratybose ir kituose karinio bendradarbiavimo renginiuose arba vyksta tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją. Lietuvoje nuo 2017 m. dislokuota NATO priešakinių pajėgų bataliono kovinė grupė, kiekvienais metais vyksta pratybos, kuriose dalyvauja vidutiniškai 10 000 ir daugiau karių.

Kintant saugumo aplinkai regione, labai svarbu operatyviai plėtoti priimančiosios šalies paramos pajėgumus ir infrastruktūrą, sudaryti tinkamas sąlygas greitai ir sklandžiai dislokuoti sąjungininkų pajėgas Lietuvos Respublikoje ir joms veikti šalies teritorijoje, užtikrinant Lietuvos saugumą ir gynybą.

- **Valstybės tarnyba.** 2018 m., priėmus naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymą, pradėta valstybės tarnybos pertvarka, kad ji taptų optimali, į rezultatus orientuota ir konkurencinga. Vertiname pertvarkos eigą ir valstybės tarnybos pokyčių įtaką viešajam valdymui.
- **Asmens duomenų apsauga.** Įsigaliojus ES Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui nuo 2018 m. gegužės 25 d. pradėtos taikyti griežtos asmens duomenų apsaugos priemonės. Įvertinę reformos įgyvendinimo pažangą, planuojame analizuoti viešojo administravimo institucijų taikomų asmens duomenų apsaugos priemonių pakankamumą ir atitiktį.
- **Kibernetinio saugumo stiprinimas.** Lietuva pastaruoju metu daug padarė kibernetinio saugumo stiprinimo srityje: parengta Kibernetinio saugumo strategija, atliekamos kibernetinio saugumo pratybos, užtikrinamas vienodas saugumo incidentų valdymas. Analizuojame vykdomų priemonių veiksmingumą, ar jų pakanka užtikrinti viešojo sektoriaus organizacijų atsparumą kibernetinėms grėsmėms ir kaip kinta valstybės informacinių išteklių saugumo būklė.

II. SKYRIUS

VALSTYBINIO AUDITO PROGRAMA

PIRMASIS SKIRSNIS

FINANSINIAI (TEISĖTUMO) AUDITAI

Kiekvienais metais įvertinama, ar metiniuose (konsoliduotųjų) finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nėra reikšmingų iškraipymų, o lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Atliekame finansinius (teisėtumo) auditus subjektuose, dėl kurių metinių (konsoliduotųjų) ataskaitų rinkinių teisės aktų nustatyta tvarka privalome pateikti audito ataskaitą ir išvadą. Teisės aktais pavesti atlikti valstybiniai auditai atliekami kiekvienais metais.

Institucijos veiklos plane numatyti šių valstybinių auditų du ciklai:

- prasidės 2018 m. ir baigsis 2019 m., kurio metu vertinsime 2018 m. ataskaitinį laikotarpį;
- prasidės 2019 m. ir baigsis 2020 m., kurio metu vertinsime 2019 m. ataskaitinį laikotarpį.

1 lentelė

Audito objektas
1. Nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys ir valstybės skola.
2. Valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
3. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
4. Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
5. Garantinio fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
6. Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
7. Rezervinio (stabilizavimo) fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
8. Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
9. VŠĮ Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondo valstybės biudžeto lėšų disponavimo teisėtumas.

ANTRASIS SKIRSNIS VEIKLOS AUDITAI

Atliekame viešojo sektoriaus veiklos analizę ir vertinimą, ar veikla vykdoma vadovaujantis ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais, siekiame atskleisti veiklos tobulinimo galimybes. Tokių auditų metu gali būti vertinama vienos ar kelių institucijų veikla, tam tikros institucijos (-ų) veiklos dalys ar vykdomos programos. Šie auditai leidžia nustatyti ir esamas, ir tikėtinas problemas, todėl tai labai svarbi prevencijos priemonė.

Valstybiniai auditai suplanuoti siekiant skatinti teigiamą ir veiksmingą poveikį į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui:

2019 m. planuojami baigti auditai

2 lentelė

Audito objektas	Sritis
1. Statybos leidimų išdavimas ir statybos proceso atitiktis nustatytiems reikalavimams	Aplinkos apsauga
2. Teritorijų planavimas	
3. Daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas)	
4. Išmanioji mokesčių administravimo sistema	Informaciniai ištekliai
5. Socialinės paramos sistema skurdžiai gyvenantiems asmenims	Socialinė apsauga ir darbas
6. Saugaus ir legalaus dalyvavimo darbo rinkoje užtikrinimas	
7. Vaikų sveikatos stiprinimas	Sveikatos apsauga
8. Vartotojų teisių apsauga	Teisingumas
9. Projekto „Rail Baltica“ vidaus kontrolės sistemos ir viešųjų pirkimų valdymas	Transportas ir komunikacijos
10. Viešojo sektoriaus institucinės sandaros tobulinimas	Vidaus reikalai
11. Savivaldybių vykdomos savarankiškosios ir valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos	

2020 m. planuojami baigti auditai

3 lentelė

Audito objektas	Sritis
1. Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas	Aplinkos apsauga
2. Ignalinos atominės elektrinės uždarymo procesas	Energetika
3. Elektroniniai nusikaltimai	Informaciniai ištekliai
4. Neįgalųjų socialinė integracija ir užimtumas	Socialinė apsauga ir darbas
5. Profesinis mokymas	Švietimas ir mokslas
6. Antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos	Teisingumas
7. Teismų sistema	
8. Kelių infrastruktūros valdymas	Transportas ir komunikacijos

Detaliau valstybinio audito objektai aprašyti [priede](#).

III. SKYRIUS

EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ AUDITAI

Kiekvienais metais atliekame auditus, vykdydami 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų (Sanglaudos, Europos regioninės plėtros ir Europos socialinio fondų) investicijų audito institucijos funkcijas.

Institucijos veiklos plane numatyti trys auditai, kurių metu vertinsime Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurtą valdymo ir kontrolės sistemą, ataskaitiniu laikotarpiu Europos Komisijai deklaruotas išlaidas ir Europos Komisijai teikiamas metines sąskaitas (finansinius metus apibendrinančią informaciją). Pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą, audito objektas gali apimti šias sritis¹:

- Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas;
- Informacinės visuomenės skatinimas;
- Smulčiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas;
- Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas;
- Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos;
- Darniojo transporto, pagrindinių tinklų infrastruktūros skatinimas;
- Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas;
- Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu;
- Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas;
- Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas;
- Techninė parama veiksmų programai administruoti;
- Techninė parama, skirta informuoti apie veiksmų programą ir jai vertinti.

4 lentelė

Audito objektas	Vertinamas ataskaitinis laikotarpis	Vykdoma²
2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurta valdymo ir kontrolės sistema, sąskaitose pateikta informacija ir ataskaitiniu laikotarpiu Europos Komisijai deklaruotos išlaidos	1. 2017 m. liepa–2018 m. birželis	2017–2019 m.
	2. 2018 m. liepa–2019 m. birželis	2018–2020 m.
	3. 2019 m. liepa–2020 m. birželis	2019–2021 m.

¹ Konkrečios su audito objektu susijusios sritys priklauso nuo audito metu vykdomos vertinamų elementų atrankos.

² Atliktų auditų rezultatai viešinami tik gavus Europos Komisijos patvirtinimą pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (ES) Nr. 1303/2013 139 str.

IV. SKYRIUS

IŠVADOS, VYKDANT BIUDŽETO POLITIKOS KONTROLĖS INSTITUCIJOS FUNKCIJAS

Vykdydami Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas kiekvienais metais rengiame išvadą ir atliekame šiame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną.

5 lentelė

Išvada / ataskaita

1. 2019–2022 m. ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas

Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą ir viešai paskelbtą ekonominės raidos scenarijų ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo.

2. Stabilumo 2019 m. programos vertinimas.

Įvertinsime Vyriausybės parengtą Stabilumo 2019 m. programą ir pateiksime vertinimą, ar vidutinio laikotarpio fiskaliniai ir skolos rodikliai projektuojami laikantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių.

3. Fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi 2018 m. vertinimas^{3*}

Įvertinsime Vyriausybės pateiktą ataskaitą dėl struktūrinio valdžios sektoriaus balanso rodiklio, ar 2018 m. buvo laikomasi fiskalinės drausmės taisyklių, nustatytų Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme.

4. Patikslinto ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas

Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą / patikslintą ir viešai paskelbtą ekonominės raidos scenarijų ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo.

5. 2020 m. valdžios sektoriaus biudžetų projektų vertinimas

Įvertinsime valdžios sektoriaus biudžetų projektų atitiktį Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių reikalavimams ir pateiksime išvadą.

* Vyriausybė, remdamasi Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 6 straipsnio 5 dalimi, pateikia struktūrinio postūmio užduočių ir priemonių šioms užduotims įvykdyti gairių siūlymą Seimui iki einamųjų metų birželio 30 dienos, bet ne vėliau kaip iki planuojamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo priėmimo arba einamųjų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo įstatymo priėmimo. Priklausomai nuo Vyriausybės siūlymo Seimui pateikimo datos, gali būti, kad Valstybės kontrolės išvada dėl Vyriausybės siūlymo Seimui bus rengiama kartu su lentelės 5 punkte nurodyta išvada.

Vyriausybei paskelbus išskirtines aplinkybes, Valstybės kontrolė rengs išvadą dėl susidariusios arba numatomos padėties atitikties išskirtinių aplinkybių sąvokai pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 nuostatas.

³ Vyriausybė ar jos įgaliota institucija Seimui pateiktoje ataskaitoje dėl praėjusių metų struktūrinio postūmio užduoties įvykdymo ir struktūrinio valdžios sektoriaus balanso rodiklio nurodys, ar laikomasi Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 3 str. 1 d. nurodytų sąlygų.

V. SKYRIUS

KITI DARBAI

6 lentelė

Darbai

- 1. Valstybinių auditų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną**

Siekdami didesnio auditų poveikio vertiname, ar auditų rekomendacijos įgyvendintos laiku ir tokia apimtimi, kaip buvo sutarta su audituojamais subjektais, atveriamo stebėsenos duomenis visuomenei, kasmet pavasarį ir rudenį teikiame ataskaitas Seimo Audito komitetui.
  - 2. Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) išorės auditas**

INTOSAI XXII kongrese trejų metų biudžeto laikotarpiui esame išrinkti atlikti šios organizacijos išorės auditą. Vertinsime INTOSAI finansinių ataskaitų teisingumą.
  - 3. Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliekamų auditų išorinė peržiūra**

Kasmet atliekame savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų auditų išorinę peržiūrą, siekdami įvertinti tarnybų sukurtas audito kokybės kontrolės sistemas, atliktų auditų kokybę ir padėti gerinti šių tarnybų veiklos kokybę.
  - 4. Savivaldybių nekilnojamojo turto valdymas**

Kartu su savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis analizuosime savivaldybių nekilnojamojo turto valdymo efektyvumą. Vertinsime, ar savivaldybių nekilnojamasis turtas valdomas kryptingai ir kompleksiskai, kaip efektyviai jis naudojamas, ar disponavimus turtu užtikrina maksimalią naudą ir tinkamą jo kontrolę.
  - 5. Sveikatos draudimo sistemos vertinimas**

Atsižvelgdami į užsienio šalių sveikatos draudimo sistemos modelius vertinsime Lietuvoje veikiančios sistemos principus, jos stabilumo perspektyvas ir apmokamų paslaugų apimtį.
-

2019 M. PLANUOJAMŲ BAIGTI VEIKLOS AUDITŲ OBJEKTŲ APRAŠYMAI

1. Statybos leidimų išdavimas ir statybos proceso atitiktis nustatytiems reikalavimams

Statyba negalima, neturint ją leidžiančio dokumento, bet pasitaiko atvejų, kai tenka nutraukti pradėtus statybos darbus dėl neteisėtai išduotų statybą leidžiančių dokumentų. Vien per 2017 m. I pusmetį nustatyta 11 proc. išduotų leidimų su pažeidimais. Statybos įstatymas tikslinamas periodiškai ir kasmet griežtinamos įmokos už neteisėtas statybas, bet savavališkų statybų nemažėja: 2016 m. nustatyti 482 (2015 m. – 462) atvejai. Yra atvejų, kai statinys neatitinka statybos leidime išduotų sąlygų, pvz.: jie išduodami 1 ar 2 butų namui, o parduodami su 9, 15 ar 20 butų. Neteisėtas leidimų išdavimas, savavališkos statybos ir leidime numatytų sąlygų nesilaikymas pažeidžia konstitucinį teisės viršenybės principą, viešąjį interesą, daro žalą aplinkai ir darniai teritorijų plėtrai.

Audito metu bus siekiama išanalizuoti ir identifikuoti priežastis, kodėl pastaraisiais metais nemažėja neteisėtai išduotų statybos leidimų ir statybų, nesilaikant leidimuose numatytų sąlygų, bei savavališkų statybų skaičius. Taip pat bus siekiama identifikuoti institucijų funkcijas ir atsakomybę statybos leidimų išdavimo ir jų priežiūros procese.

Auditas paskatintų stiprinti savivaldybių, priežiūrą vykdančių institucijų ir kitų suinteresuotų asmenų atsakomybę už jiems priskirtų funkcijų vykdymą, neteisėtai išduodamus leidimus.

2. Teritorijų planavimas

Plečiantis miestų teritorijoms, savivaldybėse vis dar nėra sisteminio, nuoseklaus teritorijų planavimo: žemės sklypai išdėstomi atsitiktinai, jų ribos nepertvarkomos, dažnai nėra suderinta infrastruktūros ir komunikacijų plėtra. Pasigendama infrastruktūros plėtros valdymo strategijos, kuri sukurtų lygiavertes sąlygas jos naudotojams. Lietuvoje nuo 2014 m. įsigaliojo naujos redakcijos Teritorijų planavimo įstatymas, kurio vienas iš pagrindinių tikslų – supaprastinti, paspartinti, efektyvinti teritorijų planavimo procesą, bet išliko problema, kai nesilaikoma teritorijų planavimo dokumentų hierarchijos, taigi neįgyvendinami darnios plėtros principai planuojant teritorijas.

Audito metu planuojame vertinti teritorijų planavimo proceso nuoseklumą, institucijų funkcijas, atsakomybę ir jų veiksmų tarpusavio suderinamumą, analizuoti infrastruktūros plėtros savivaldybėse procesą ir pasiūlyti priemones, užtikrinančias sklandų teritorijų planavimo procesą ir infrastruktūros plėtros valdymą savivaldybėse.

3. Daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas)

Vienas pagrindinių Daugiabučių namų atnaujinimo programos tikslų yra didinti energijos vartojimo efektyvumą ir mažinti išlaidas už šildymą. Įgyvendinant programą, daugiabučių namų atnaujinimui 2014–2017 m. buvo panaudota 512,9 mln. Eur lėšų. Iš viso per šį laikotarpį renovuota apie 1900 daugiabučių. Atliekant programos įgyvendinimo stebėseną atkreiptas dėmesys, kad neužtikrinamas daugiabučių namų atnaujinimo proceso efektyvumas.

Audito metu planuojama įvertinti, ar daugiabučių namų atnaujinimo procesas užtikrina, kad renovacijai būtų pasirenkamos didžiausią energijos taupymo efektą duodančios priemonės, vykdoma tinkama renovacijos priežiūra ir kontroliuojama atliktų darbų kokybė, siekiant sumažinti daugiabučių namų energijos vartojimą ir vartotojų išlaidas už šildymą.

Auditas padės užtikrinti efektyvesnę daugiabučių namų atnaujinimui skirtų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, sudarys sąlygas pasiekti didesnius energijos sutaupymus ir padidins visuomenės pasitikėjimą modernizavimo nauda.

4. Išmanioji mokesčių administravimo sistema

Išmaniosios mokesčių administravimo sistemos (i.MAS) tikslas – mažinti administracinę naštą mokesčių mokėtojams, didinti mokesčių mokėtojų pajamų apskaitymą, mokesčių surinkimą ir mokesčių administratoriaus veiklos efektyvumą, diegiant elektronines paslaugas ir perkeltiant mokesčių mokėtojų ūkinių operacijų duomenų rinkimą, tvarkymą, valdymą ir teikimą į elektroninę erdvę. i.MAS projektą sudaro trys etapai, kurie kainuos 25 mln. Eur. Pirmu etapu nuo 2016 m. pradėta teikti informacija į elektorinių sąskaitų faktūrų ir elektroninių važtaraščių posistemius i.VAZ ir i.SAF.

Didelį i.MAS vartotojų nepasitenkinimą kelia didesnė administracinė našta – ji nepakankamai draugiška vartotojui. Yra rizika, kad kuriant i.MAS nebuvo iškelta tinkamų informacijos saugos reikalavimų, sukurta sistema neprisidės prie mokesčių administratoriaus veiklos efektyvumo, nebus rezultatyvios šešėlio mažinimo priemonės.

Audito metu planuojama įvertinti, ar sukurti ir kuriami sprendiniai užtikrins, kad būtų pasiekti i.MAS nustatyti tikslai.

5. Socialinės paramos sistema skurdžiai gyvenantiems asmenims

Lietuvoje pinigine socialine parama ir socialinės paslaugos galimai nepatenkina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalių poreikių. Teikiant socialinę paramą kompleksiskai nederinamos socialinės paramos rūšys (išmokos, paslaugos ir lengvatos), nevertinamas jų bendras poveikis.

Audito metu vertinsime, kaip identifikuojami skurdžiai gyvenantys asmenys, ar siūloma ir skiriama kompleksinė socialinė parama, ar vertinamas socialinės paramos poveikis.

Pateikdami rekomendacijas padėsime kurti kompleksinę objektyvius poreikius įvertinančią paramos sistemą, užtikrinančią tinkamiausią socialinės paramos rūšių derinį. Tokia paramos sistema sudarytų prielaidas užtikrinti būtiną ar bent minimalius poreikius atitinkančią apsaugą skurdžiai gyvenantiems asmenims.

6. Saugaus ir legalaus dalyvavimo darbo rinkoje užtikrinimas

Nelegalus darbas pažeidžia konstitucines žmogaus teises turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju, iškreipia padėtį darbo rinkoje, sudaro sąlygas atsirasti nesąžiningai konkurencijai. Nelaimingų atsitikimų, mirties atvejų gausa didina nepatrauklumą profesijų, kurių šiuo metu ypač reikia. Darbdaviams neužtikrinant saugos darbo vietoje reikalavimų, darbuotojams gali išsivystyti profesinė liga, todėl padidėja valstybės išlaidos – mokamos išmokos, netekto darbingumo kompensacijos.

Nelegalaus darbo prevencija ir kontrolė per mažai prisideda prie problemų sprendimo, ypač keičiantis nelegalaus darbo reiškinių formoms, o darbo saugos ir sveikatos srityje vykdomos priemonės nemažina nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų atvejų.

Planuojame vertinti Valstybinės darbo inspekcijos vykdomą darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius reglamentuojančių teisės aktų nuostatų laikymosi kontrolę ir jų pažeidimų prevenciją, nelaimingų atsitikimų darbe bei profesinių ligų prevenciją, bendradarbiavimą šiais klausimais su kitomis institucijomis, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vaidmenį įgyvendinant darbo rinkos politiką, vykdamas nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevenciją.

7. Vaikų sveikatos stiprinimas

Lietuvoje vykdomas vaikų sveikatos stiprinimas neužtikrina teigiamų pokyčių – vaikų sveikata prastėja, sergamumas lėtinėmis ligomis auga ir tai neigiamai veikia mokymosi rezultatus ir elgseną. Moksliniais tyrimais įrodytas ankstyvos prevencinės intervencijos į sveikatos stiprinimą ekonominis efektas – investicijų į vaikų sveikatinimą grąža siekia 6–10 proc. šalies BVP. Nekintant vaikų sveikatos tendencijoms, neigiamos pasekmės tik didės: darbingo amžiaus žmonės turės sveikatos sutrikimų arba bus nedarbingi, didės valstybės išlaidos gydymui, mažės asmenų sukuriama pridėtinė vertė šalies bendrajam vidaus produktui.

Audito metu analizuosime priežastis, kodėl Lietuvos vaikų sveikatos būklę atspindintys rodikliai vieni prasčiausių Europoje: beveik 70 proc. vaikų skundžiasi įvairiais sveikatos sutrikimais, 14 proc. turi antsvorį, apie 70 proc. dalyvauja patyčiose arba yra jų aukos, dėl psichikos ligų kasmet nusižudo apie 30 vaikų. Vertinsime, ar šalies atsakingų institucijų numatytos priemonės vaikų sveikatai stiprinti yra tinkamos ir įgyvendinamos efektyviai.

Auditas padėtų užtikrinti efektyvesnę šalies vaikų sveikatos stiprinimo veiklos planavimą, įgyvendinimą ir išteklių paskirstymą. Ilgalakis poveikio rezultatas – mažėjančios išlaidos gydymui, sveikesnė visuomenė, prisidedanti prie šalies ekonomikos augimo.

8. Vartotojų teisių apsauga

Gausėjant rinkoje esančių prekių ir paslaugų skaičiui, didėjant jų įvairovei, vartotojų teisių apsauga kasdien tampa vis aktualesnė. Pagal Europos Komisijos skaičiuojamą vartotojų sąlygų metinį indeksą (angl. *Consumer conditions index*) Lietuva yra 24 tarp 28 ES valstybių ir atsilieka nuo ES vidurkio 8 balais. Labiausiai situacija prastėja žinių ir pasitikėjimo bei skundų ir ginčų nagrinėjimo srityse.

Audito metu analizuojame, kaip įgyvendinamos Vartotojų teisių apsaugos įstatyme numatytos pagrindinės vartotojų teisės: teisė į ekonominių interesų apsaugą; teisė gauti informaciją apie savo teisių įgyvendinimo ir gynimo tvarką; teisė į pažeistų teisių gynimą ir į turtinės ir neturtinės žalos (nuostolių) atlyginimą. Auditas padės pagerinti vartotojų apsaugą ir sparčiau siekti vartotojų sąlygų indekso gerėjimo.

9. Projekto „Rail Baltica“ vidaus kontrolės sistemos ir viešųjų pirkimų valdymas

Viešosios geležinkelio infrastruktūros projektas „Rail Baltica“ yra sudėtinė tarptautinio transporto koridoriaus „North Sea–Baltic“ dalis, jungianti Varšuvą, Kauną, Rygą, Taliną. Projektas turi būti įgyvendintas iki 2025 m., jo vertė Lietuvoje viršija 3,5 mlrd. Eur, projektui įgyvendinti iki 2018 m. panaudota 341 mln. Eur. Bendru Baltijos šalių vyriausybės sutarimu, už šio projekto koordinavimą ir geležinkelio tiesimą atsakinga Latvijos Respublikoje įsteigta bendra įmonė „RB Rail AS“.

Kai kurie projekto įgyvendinimo etapai vėluoja, todėl projektas gali brangti. Egzistuoja rizika, kad stinga jo įgyvendinimo kontrolės ir gali būti pasirinkti ekonomiškai nenaudingi sprendimai.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos aukščiausiosios audito institucijos bendru sutarimu nutarė atlikti projekto „Rail Baltica“ vidaus kontrolės sistemų ir viešųjų pirkimų valdymo jungtinį auditą. Planuojama įvertinti „Rail Baltica“ kontraktavimo modelį, finansavimą nacionalinių biudžetų lėšomis ir viešųjų pirkimų procesą.

Auditas padės užtikrinti valstybių steigėjų interesų atstovavimą, efektyvų projekto „Rail Baltica“ įgyvendinimą ir priežiūrą, finansų kontrolę ir atsiskaitymą už veiklos rezultatus, pasirengti projekto įgyvendinimui po 2020 m.

10. Viešojo sektoriaus institucinės sandaros tobulinimas

Lietuvoje yra per 4 tūkst. iš valstybės ir savivaldybės biudžetų išlaikomų viešojo sektoriaus institucijų. Stebima rizika, kad institucinė sandara šalyje yra chaotiška, fragmentuota, viešojo sektoriaus institucijos nepakankamai sąveikauja tarpusavyje, trūksta viešojo sektoriaus institucijų steigimo kriterijų, kurie aiškiai nustatytų institucijos teisinės formos ir pavaldumo pasirinkimą, atsižvelgiant į jos atliekamas funkcijas ir paskirtį. Šiuo metu analogiškas funkcijas vykdo skirtingą teisinę formą ir pavaldumą turinčios institucijos, dėl ko atsiranda įvairūs institucijų

veiklos organizavimo skirtumai. Viešojo valdymo institucijų kompetencija nėra išgryninta: institucijos, vykdančios veiklą vienoje srityje, veikia skirtinguose valdžių lygiuose, jos vykdo tarpusavyje persidengiančias funkcijas. Valstybė, savivaldybės valdo institucijas, kurios vykdo valstybei, savivaldybėms nebūdingas funkcijas arba dalyvauja jų veikloje neturėdamos aiškių tikslų. Viešojo erdvėje nemažėja pasisakymų apie veikiančią didžiulį šio sektoriaus biurokratinį aparatą, apie nerezultatyvias ir nepateisinamai ilgai besitęsiančias pertvarkas.

Audito metu planuojame vertinti, ar viešojo sektoriaus institucinė sandara ir jos tobulinimo sistema sudaro sąlygas vieningam, skaidriam ir efektyviam valstybės valdymo organizavimui.

11. Savivaldybių vykdomos savarankiškosios ir valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos

Vietos savivaldos įstatyme nustatyta, kad savivaldybės vykdo 43 savarankiškasias ir 35 valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) funkcijas. Savivaldybės joms priskirtoms funkcijoms vykdyti kasmet papildomai skiria apie 15 proc. (per 1,3 mlrd. Eur) valstybės biudžeto lėšų.

Valstybėje nėra aiškaus apsisprendimo dėl funkcijų apimties ir paskirstymo tarp centrinio ir vietos valdymo lygių, nepakankamai aiškus Vietos savivaldos įstatyme apibrėžtų savivaldybių vykdomų funkcijų turinys, kai kuriais atvejais neaišku, už kokių funkcijų vykdymą atsakinga valstybė, o už kokių – savivalda. Valstybės funkcijos perduodamos vykdyti savivaldybėms ar atvirkščiai, vadovaujantis ne strateginiais, o vienkartiniais sprendimais.

Savivaldybių finansavimo sistema nėra susieta su veiklos rezultatais ir nemotyvuoja savivaldybių efektyviau, racionaliau naudoti finansinius išteklius. Neužtikrinama savivaldybių atsakomybė ir atskaitingumas visuomenei už kokybiškų paslaugų teikimą, valstybei – už jos strateginių tikslų pasiekimą savivaldos lygmenyje.

Audito metu vertiname savivaldybių vykdomų funkcijų, jų paskirstymo tarp centrinio ir vietos valdymo lygių bei finansavimo sistemą ir planuojame pateikti rekomendacijas, kurios padėtų subalansuoti savivaldybių savarankiškumo ir atsakomybės valstybei už savivaldai iškeltų tikslų pasiekimą santykį, motyvuotų jas siekti efektyviau atlikti funkcijas ir racionaliau panaudoti lėšas.

2020 M. PLANUOJAMŲ BAIGTI VEIKLOS AUDITŲ OBJEKTŲ APRAŠYMAI

1. Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas

Geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas lemia gyvenimo ir aplinkos kokybę. Vandentvarkos įmonės nuo 2000 m. į vandentiekio ir nuotekų tinklus, nuotekų valymo įrenginius, dumblo surinkimo įrenginius ir kt. investavo apie 1 mlrd. Eur. 2017 m. centralizuotai tiekiamu geriamuoju vandeniu aprūpinami 82 proc., o centralizuota nuotekų tvarkymo sistema naudojasi 74 proc. Lietuvos gyventojų. Investuodama į centralizuotas nuotekų tvarkymo sistemas, Lietuva nevykdė Miesto nuotekų valymo direktyvoje valstybėms narėms numatytos pareigos užtikrinti, kad tam tikrose teritorijose, turinčiose per 2000 gyv. ekv., prie centralizuotos nuotekų sistemos būtų prijungti 98 proc. gyventojų. Lietuvai neužtikrinus tokio aplinkos apsaugos lygio tvarkant nuotekas, Europos Komisija 2017 m. vasario 16 d. pradėjo pažeidimų procedūrą prieš Lietuvą dėl šios Direktyvos nevykdymo.

Audito metu bus siekiama išanalizuoti, ar įvertintas centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų tiesimo poreikis, kaupiami duomenys apie individualių nuotekų tvarkymą, kodėl ne visi gyventojai naudojami sukurtais centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo sistemomis, ar sukurta kontrolės sistema užtikrina tinkamą centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo sistemų projektų planavimą ir jų įgyvendinimą. Taip pat bus nagrinėjama, kokiais prioritetais vadovaujantis planuojamos lėšos vandentvarkos projektų įgyvendinimui.

2. Ignalinos atominės elektrinės uždarymo procesas

Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimą numatoma baigti 2038 m., prognozuojama darbų kaina – 3 377 mln. Eur, iš jų 1 727 mln. Eur jau yra skyrusi ES bei VĮ Ignalinos atominė elektrinė. Galutinis eksploatavimo nutraukimo poreikis – 1 650 mln. Eur, o 2021–2027 m. ES finansiniu laikotarpiu Lietuva prašo skirti 780 mln. Eur. Bendras elektrinės eksploatavimo nutraukimo planas 2018 m. pabaigai įgyvendintas 40 proc.

Europos Audito Rūmai 2016 m. atliko Europoje uždaromų atominių elektrinių auditą ir Lietuvai pateikė rekomendacijas tobulinti projektų valdymo struktūrą, sukurti kontrolės priemones, užtikrinančias, kad reikalinga atliekų ir panaudoto kuro tvarkymo infrastruktūra būtų sukurta tada, kada suplanuota, ir darbų kainos neaugtų. Taip pat rekomendavo nuo 2017 m. pradėti didinti nacionalinį finansavimą Ignalinos uždarymo darbams.

Audito metu planuojama įvertinti, ar elektrinės uždarymo procesas yra sklandus, trunka ne ilgiau nei planuota, ar nereikalauja didesnio nei numatyta finansavimo. Audito metu taip pat bus įvertintos priemonės, kuriomis sprendžiami Europos Audito Rūmų atliktų auditų metu nustatyti trūkumai.

Auditas padės užtikrinti sklandesnį ir efektyvesnį Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesą bei sudaryti sąlygas įgyvendinti projektą pagal numatytus grafikus.

3. Elektroniniai nusikaltimai

EBPO rekomendacijose ir ES Kibernetinio saugumo strategijoje skiriamas didelis dėmesys iš esmės sumažinti elektroninių nusikaltimų skaičių. Remiantis Ryšių reguliavimo tarnybos duomenimis, kibernetinių incidentų skaičius Lietuvoje kasmet didėja: 2015 m. jų nustatyta 41,6 tūkst., 2016 m. – 49,5 tūkst., 2017 m. – 54,4 tūkst. Didelė dalis jų buvo susiję su kenkimo programine įranga, informacinių sistemų užvaldymu, e. duomenų klastojimu. Visi šie incidentai pagal Baudžiamąjį kodeksą klasifikuojami kaip nesunkūs arba apysunkiai nusikaltimai elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui.

Per 2015–2017 m. kibernetinių incidentų skaičius Lietuvoje išaugo 31 proc., o Lietuvos kriminalinės policijos biure užregistruotų el. nusikaltimų skaičius padidėjo 24 proc. Tačiau šio biuro 2016 m. užregistruotų el. nusikaltimų dalis sudarė tik 1,15 proc. visų tais metais Ryšių reguliavimo tarnybos registruotų kibernetinių incidentų.

Audito metu bus vertinama, kaip organizuojami elektroninių nusikaltimų tyrimai: nusikaltimų identifikavimas, šiame procese dalyvaujančių institucijų bendradarbiavimas, el. nusikaltimų būklės šalies mastu stebėseną ir prevencinių priemonių taikymas, skiriami žmogiškieji ištekliai.

4. Neįgaliųjų socialinė integracija ir užimtumas

Lietuvoje yra 9 proc. (242 tūkst.) gyventojų su negalia. Neįgaliųjų socialinės integracijos politika pastaraisiais metais keičiasi nuo šalpos ir palaikymo link pačių neįgaliųjų gebėjimo integruotis į socialinį gyvenimą. Remiantis statistika, net 44 proc. į visuomenę ir darbo rinką neintegruotų neįgaliųjų gyvena skurde ir socialinėje atskirtyje, tarp ES šalių Lietuva turi didžiausią skurstančių neįgaliųjų lygį (27 vieta). Dažnai neįgalieji izoliuojami švietimo sistemoje, darbo rinkoje, neužtikrinamas sveikatos paslaugų prieinamumas, nepritaikyta fizinė aplinka, pažeidžiamos teisės į savarankišką gyvenimą. Teikiama parama nešalina kliūčių tapti lygiaverčiais visuomenės nariais, nes įgalinančių paslaugų stinga, jos yra netvarios ir jų aprėptis yra labai menka.

Audito metu planuojame įvertinti valstybės ir savivaldybių vykdomų priemonių efektyvumą. Audito rezultatai padės išgryninti, ar teikiama parama tenkina neįgaliųjų poreikius, padeda integruotis į visuomenę, švietimo sistemą, atvirą darbo rinką, suteikia galimybę naudotis viešosiomis paslaugomis, transporto, informavimo priemonėmis.

5. Profesinis mokymas

Profesinių įstaigų tinklas konsoliduojamas nepakankamai sparčiai, neleidžia kryptingai investuoti į kokybės gerinimą ir išnaudoti sektorių praktinio mokymo centrų potencialo, nes atnaujinus infrastruktūrą profesinis mokymas netapo patrauklesnis. Europos Sąjungoje 48 proc. jaunuolių siekia mokytis profesinio mokymo įstaigose, o Lietuvoje tik 27 proc. jaunuolių siekia įgyti kvalifikaciją kartu su viduriniu išsilavinimu.

2018 m. profesiniam ugdymui skirta 107 mln. Eur, bet profesinio mokymo programos vis dar neatitinka darbo rinkos poreikių: tik 10 proc. mokinių mokėsi pagal modulines profesinio mokymo programas ir tik 3 proc. programų vykdomos pameistrystės forma. Ekspertų nuomone, mažiausiai 30 proc. moksleivių galėtų mokytis darbo vietose. Patvirtinti 5 iš 19 profesiniai standartai, pagal kuriuos turėtų būti rengiamos modulinės programos. Neišnaudojamos neformalaus mokymo galimybės bei neplėtojamas neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų pripažinimas.

Audito metu planuojame vertinti, kaip investicijos į profesinio mokymo sistemą užtikrina, kad mokymas būtų vykdomas atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius.

6. Antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos

Valstybė antstoliams yra perdavusi vykdomųjų dokumentų priverstinio vykdymo funkciją pagal teismų ar kitų institucijų vykdomuosius dokumentus, o notarams yra suteikusi įgaliojimus juridškai įtvirtinti sandorius, dokumentus ir juridinius faktus. Notarai 2017 m. atliko 1,7 mln. notarinių veiksmų, o antstoliams pateikta 1,6 mln. vykdomųjų dokumentų, išieškotina suma sudarė daugiau kaip 4 mlrd. Eurų. Antstoliai kasmet vidutiniškai įvykdo tik 35 proc. vykdomųjų dokumentų.

Teisingumo ministerija turi užtikrinti, kad Lietuvoje dirbtų optimalus antstolių ir notarų skaičius, įkainiai už atliekamus veiksmus atitiktų įstatyme numatytus principus ir užtikrinti, jog antstolių ir notarų funkcijos būtų vykdomos tinkamai. Nepakankamai reglamentuota antstolių ir notarų veikla sudaro galimybę jiems atlikti perteklinius veiksmus, kurie gali nepagrįstai didinti atlygį už atliktus veiksmus.

Audito metu planuojame įvertinti antstoliams ir notarams pavestų funkcijų vykdymą. Tikimės pateikti rekomendacijas, kurios padėtų gerinti notarų ir antstolių veiklos kokybę, rezultatyvumą ir nustatyti teisingą atlygį už notarinius veiksmus ir antstolių atliktą darbą.

7. Teismų sistema

Visuotinė žmogaus teisių deklaracija pagrindiniu principu pripažįsta kiekvieno asmens teisę į teisingą, greitą ir viešą bylos dėl teisių ir pareigų nustatymo ir baudžiamojo kaltinimo nagrinėjimą. Šią teisę gali užtikrinti tik veiksmingai veikianti teismų sistema. 2018 m. įvykdyta Lietuvos teismų sistemos struktūrinė reforma, kuria siekta paspartinti bylų nagrinėjimą, suvienodinti teisėjų darbo krūvius, sudaryti sąlygas teisėjų specializacijai ir priimamų sprendimų kokybei gerinti, tačiau teisėjų darbo krūvis Lietuvos teismuose lieka vienas didžiausių Europoje.

Audito metu planuojame įvertinti vykdomų priemonių teismų veiklai gerinti efektyvumą. Tikimės pateikti rekomendacijas, kurios prisidėtų prie operatyvesnio ir kokybiškesnio bylų nagrinėjimo, sklandesnio teismo proceso.

8. Kelių infrastruktūros valdymas

Lietuvoje iš viso yra 83, 7 tūkst. km valstybinės ir vietinės reikšmės kelių. Jų remontui ir priežiūrai 2016–2018 m. panaudota 1,5 mlrd. Eur (iš jų – 182 mln. Eur ES lėšų). Nepaisant skiriamų lėšų dydžio, kelių būklė prastėja: 684 km (39 proc.) magistralinių kelių, 1823 km (37 proc.) krašto kelių buvo blogos ar patenkinamos būklės. Pagal Pasaulio banko atliktą Globalaus konkurencingumo tyrimą 2015–2016 m. Lietuvos keliai buvo įvertinti 5 balais iš 7 galimų ir tai buvo 33 vieta pasaulyje (iš 140 šalių), o 2017–2018 m. vertinimas smuko iki 4,7 balų bei 37 vietos (iš 137).

Audito metu numatoma įvertinti, ar nuolat kaupiama ir atnaujinama informacija apie Lietuvos automobilių kelių būklę, kaip planuojami kelių remonto ir tiesimo darbai, ar pasiekti nustatyti rodikliai, ar pakankama kontrolė kelių priežiūrai skiriamų lėšų panaudojimo srityje.

Auditas padės užtikrinti, kad lėšos valstybinės ir vietinės reikšmės keliams tiesti ar rekonstruoti būtų paskirstomos orientuojantis į ilgalaikius tikslus, turint aiškius kriterijus.